

KIRJANDUSE AINEKAVA

gümnaasiumi 10. klassile

Kursus „Pärimus ja kirjandus“

I. Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

10.klassi lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud:

- 1) mõistab kirjanduse ühiskondlikku, ajaloolist, rahvus- ja maailmakultuurilist tähtsust ning selle rolli individuaalse ja kollektiivse identiteedi kujundamisel;
- 2) arendab ja rakendab oma loovvõimeid, koostab eri laadis ja žanris tekste, väljendab ennast nii suuliselt kui ka kirjalikult, lähtudes eesmärgist, situatsioonist ja kontekstist;
- 3) tunneb mitmekülgsemalt ja sügavamalt kirjandusteose poeetikat, tekstianalüüsi ja -tõlgenduse eri võimalusi, avab kirjanduse põhiliikide suhteid ja vorme;
- 4) mõistab kirjanduskeele kujundlikkust selle mitmetähenduslikkuses, kujundab kirjanduse kaudu oma esteetilisi ja eetilisi hoiakuid, seostab kirjandust teiste kunstiliikide ja eluvaldkondadega;
- 5) loeb eri laadis ja žanris eesti ja maailmakirjandusteoseid, analüüsib ja tõlgendab neid eri vaatenurkadest, näeb kirjandustekstide kaudu maailma ja iseenda mõistmise võimalusi.

II. Õppesisu (35 tundi)

Kultuur ja pärimus. Pärandi funktsioonid ühiskonnas. Pärimuse kogumine ja säilitamine. Rahvaluule olemus, põhiliigid ja žanrid. Müüdi olemus ja liigid. Müütiline aeg ja ruum. Arhitekt ja intertekstuaalsus. Arhetüüpsed müüdimotiivid. Eri rahvaste loomis- ja hävingumüüte. Müüdid tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas. Argimütoloogia. Kunstnikumüüt. Looming kui identiteedi looja.

Antiikmüüdid ja Homerose eeposed Euroopa kirjanduse lätena.

Kreeka ja Rooma müüdid (valikuliselt), Homeros „Ilias“ või „Odüsseia“ (fragmendid). Antiikmüütide tõlgendused: Bernard Shaw „Pygmalion“. Antiikmüütide tõlgendamine kunstis.

Arhetüüp kirjanduses. Arhetüüpsed teemad, süžeed ja rändmotiivid. Müütide arhetüüpsed tegelasi: Odysseus, Achilleus, Pygmalion.

Piibel kui Euroopa kultuuri tüvitekst. Piiblilood ja nende tõlgendused: Dante Alighieri „Jumalik komöödia“, Mihhail Bulgakov „Meister ja Margarita“ (fragmendid).

Piiblilugude kujutamise kunstis. Arhetüüpsed tegelasi: Juudas, Saatan jt.

Eepos. Keskaegsed kangelaseeposed. „Nibelungide laul“ (fragmendid).

Kirjandusteoste arhetüüpsed tegelasi: William Shakespeare „Hamlet“ või Johann Wolfgang Goethe „Faust“, Aleksandr Puškin „Jevgeni Onegin“, Mihhail Lermontov „Meie aja kangelane“, Nikolai Gogol „Surnud hinged“ (11. peatükk). Arhetüüpsed lood teatrilaval ja kinolinal.

Eestlaste mütoloogiline maailmapilt: mütoloogilised narratiivid ja tegelased eesti folklooris ja kirjanduses: August Kitzberg „Libahunt“.

Muinasjutt kirjanduses: Paulo Coelho “Alkeemik”, Antoine de Saint-Exupéry “Väike prints” jt. (õpetaja valikul)

Maagiline realism: Gabriel García Márquez “Kadunud aja meri”, Jorge Luis Borges “Fiktsioonid. Aleph”, Ben Okri “Jumalaid hämmastades”, Haruki Murakami “Elevant haihtub”, Patrick Süskind “Parfüüm”, B. Verber “Ingli Impeerium” jt.(õpetaja valikul)

Moondumismüüdid: Franz Kafka “Metamorfoos”.

Õuduskirjandus: Edgar Allan Poe.

Mõisted: algriim, allusioon, arhetüüp, arhitekt, eepos, intertekstuaalsus, maagiline realism, metafoor, mütoloogia, müüt, parallelism, paroodia, pärimus, saaga, õuduskirjandus.

III. Õpitulemused

Õpilane:

- 1) loeb läbi vähemalt kolm tervikteost, ilukirjandusteoste katkendeid ja kursuse sisuga seotud teabetekste;
- 2) analüüsib ja tõlgendab loetud tekste nii suuliselt kui ka kirjalikult ühisarutelus ja individuaalselt, jagab oma lugemiskogemusi;
- 3) mõtestab pärandkultuuri olemust, funktsioone, väljendusvõimalusi ja tähendust tänapäeva kultuuris ja ühiskonnas ning iseenda kogemuse põhjal;
- 4) nimetab müütide ja arhetüüpsete tegelastega seotud narratiive ning arhetüüpseid müüdimotiive, leiab neid käsitletavatest ilukirjandusteostest;
- 5) analüüsib kirjandusteose teemat, süžeed, tegelasi ja ideestikku nii müüdimotiividest kui ka eetilistest ning esteetilistest väärtustest lähtuvalt;
- 6) kirjeldab eesti rahvuseepose sünnilugu ja sisu, kultuuri- ja rahvusloolist tähtsust, nimetab eepose arhetüüpseid tegelasi, teemasid ja motiive ning analüüsib nende kasutamist teiste autorite loomingus;
- 7) analüüsib ja hindab luule-, proosa- ja draamateoste poeetikat, väljendusvahendite mitmekesisust ja tähendust;
- 8) kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid ja laiendab kirjandustekstidele tuginedes oma sõnavara.

IV. Hindamine

- Kujundav hindamine
- Jooksev hindamine
- Kokkuvõttev (kursus)

Kursuse jooksul õpilane peab saama 3-4 jooksvat hinnet, mille alusel saab panna kursuse lõpliku hinne.

Jooksev hindamine sisaldab:

- Hinded suulise vastuse koostamisele
- Hinded kirjaliku töö eest (kirjand, narratiiv, esse, testid ja komplekse teksti analüüs)
- Hinded kirjalikke ja suuliste küsimuste vastuste eest
- Hinded loominguliste tööde eest
- Hinded peast oskamise eest
- Hinded ilmekat luuletekste lugemises ja ümberjutustamise rollides.
- Hinded üldistava kontrolltööde eest

V. Õppekirjandus

Mitmekesine õppekirjandus, mis vastab riikliku õppekavale.

VI. Õppevahendid

- Põhiliselt õppetöö toimub klassis, kus saab mööblit paigaldada nii, et õpilane tunneks end mugavalt erinevate tunnivormide käigus (rühmatöö, ümarlauavestlused, arvutitega töötamine, näitlike situatsioonide loomine).
- Kasutatakse kaasaegsed info- ja kommunikatsioonitehnoloogiad, Internet-allikad, PowerPoint presentatsioonid, videoallikad ja mängufilmid.
- Vajadusel korraldatakse tunde arvutiklassis või kasutades *SmartBoard*, grafoprojektoreid, tahvelarvuteid.
- Tunde peetakse vajaduse korral väljaspool kooli.
- www.e-koolikott.ee
- www.opiq.ee